

Riksdagens svar RSv 54/2025 rd — RP 14/2025 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om medling i arbetstvister och om villkor för vissa stridsåtgärder och 2 och 19 § i arbetstidslagen

Ärende

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om medling i arbetstvister och om villkor för vissa stridsåtgärder och 2 och 19 § i arbetstidslagen (RP 14/2025 rd).

Beredning i utskott

Utskottets betänkande: Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet (AjUB 4/2025 rd).

Beslut

Riksdagen har godkänt följande uttalande:

Riksdagen förutsätter att statsrådet följer om regleringen i tillräcklig utsträckning tryggar patienters och klienters patient- och klientsäkerhet vid arbetskonflikter, vilka eventuella konsekvenser regleringen har för arbetstagarnas konflikträtt, huruvida den omsorgsplikt och den förhandlingsskyldighet som föreskrivs fullgörs på det sätt som lagstiftningen förutsätter och hur bestämmelserna om nödarbete har tillämpats av arbetsgivaren.

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om ändring av lagen om medling i arbetstvister och om villkor för vissa stridsåtgärder

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om medling i arbetstvister och om villkor för vissa stridsåtgärder (420/1962) 1 § 3 mom., 3 § 2 mom. 1 punkten och 8 c §,
sådana de lyder, 1 § 3 mom. och 8 c § i lag 247/2024 och 3 § 2 mom. 1 punkten i sin finska språkdräkt i lag 354/2009 och i sin svenska språkdräkt i lag 247/2024, och
fogas till lagen nya 8 d—8 g § som följer:

Riksdagens svar RSv 54/2025 rd

1 §

Syfte och tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs det både om medling i arbetstvister och om villkoren för vissa stridsåtgärder. Vad som i denna lag föreskrivs om arbetsgivarföreningar tillämpas också på andra företrädare för arbetsgivare som är parter i arbets- och tjänstekollektivavtal.

3 §

Riksmidlarens uppgifter

Riksmidlaren ska
1) i samverkan med arbetsmarknadsorganisationerna sträva efter att främja relationerna mellan arbetsgivare samt arbetstagare, tjänstemän och tjänsteinnehavare samt deras föreningar,

2 kap.

Verkställande av arbetsinställelse samt villkor för vissa stridsåtgärder

8 c §

Konflikträtt i tjänsteförhållande

Bestämmelserna i 7 § 2 mom. samt i 8 a och 8 b § tillämpas inte i tjänsteförhållande. Bestämmelser om konflikträtt i tjänsteförhållande finns i 8 § i lagen om statens tjänstekollektivavtal (664/1970), 8 § i lagen om kommunernas och välfärdsområdenas tjänstekollektivavtal (669/1970), 50 § i lagen om riksdagens tjänstemän (1197/2003), 45 § i lagen om Finlands Banks tjänstemän (1166/1998) och 8 § i lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal (968/1974). Dessutom tillämpas bestämmelserna i 8 d—8 g § i denna lag.

8 d §

Tryggande av nödvändiga funktioner under en arbetskonflikt

Arbetstagar-, tjänstemanna- och tjänsteinnehavarföreningar ska när de verkställer en arbetskonflikt genom en begränsning av arbetskonflikten eller genom skyddsarbete se till att arbetskonflikten inte omedelbart, konkret och allvarligt äventyrar

1) sådan intensivvård och vård vid enheter med intensivövervakning, jourvård, prehospital akutsjukvård, förlossningsvård, behandling av sjukdomar, vård av patienter på sjukhusavdelningar, fortlöpande vård eller läkemedelsbehandling som är nödvändig för att trygga människors liv eller hälsa eller annan med sådan vård eller behandling jämförbar vård eller behandling eller till

Riksdagens svar RSV 54/2025 rd

sådan vård eller behandling anknutna undersökningar, provtagning, läkemedelsförsörjning eller skötandet av sådana nödvändiga stödfunktioner utan vilka den ovannämnda vården eller behandlingen som är nödvändig för att trygga liv och hälsa inte kan ges på ett patientsäkert sätt,

2) sådan hemvård, boendeservice, verksamhet vid barnskyddsenheter eller socialjourer som är nödvändig för att trygga människors liv eller hälsa eller annan därmed jämförbar socialvårdstjänst,

3) polisens, räddningsväsendets, sjöräddningstjänstens eller Nödcentralsverkets uppgifter för att trygga människors liv eller hälsa i anslutning till brådskande uttryckningar, upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, patienttransporter eller olycksbekämpning eller nödvändiga uppgifter vid slutna inrättningar för att trygga människors liv eller hälsa,

4) nödvändigt underhåll, nödvändig reparation eller nödvändig övervakning av maskiner, anordningar eller annan materiell egendom som är väsentlig med tanke på förutsättningarna för att fortsätta med en näringsverksamhet, i syfte att förhindra att egendomen skadas eller i syfte att säkerställa trygg urdrifttagning och idriftsättning av anläggningar,

5) utförandet av uppgifter som är nödvändiga för att avvärja miljöskador vid industrianläggningar, kraftverk, vattenverk, avfallshanteringsanläggningar, avloppsreningsverk, produktionsenheter inom jordbruket eller transporter av farliga ämnen eller utförandet av andra uppgifter som är nödvändiga för att avvärja miljöskador,

6) djurs välfärd så att de orsakas smärta eller lidande på grund av att nödvändig skötsel av djur, veterinärtjänster som kommunen ordnar, avbytarservice, djurtransporter eller avlivning av djur på behörigt sätt förhindras,

7) utförandet av uppgifter som är nödvändiga för att trygga Finlands territoriella integritet och upprätthålla gränssäkerheten och som ankommer på försvarsmakten, Gränsbevakningsväsendet eller polisen eller andra aktörer som ansvarar för sådana uppgifter,

8) utförandet av uppgifter som är nödvändiga för att det högsta statliga beslutsfattandet ska fungera och som anknyter till beredningen av beslut, tillgången till information och säkerheten,

9) utförandet av sådana uppgifter inom produktion, distribution, transporter eller trafikstyrning som behövs för att säkerställa tillgången till energi, värme, vatten, läkemedel och medicintekniska produkter, livsmedel eller bränslen som är nödvändiga för människors liv eller hälsa,

10) polisens verksamhet för att utreda synnerligen allvarliga brott eller förhindra dem,

11) utförandet av uppgifter inom domstolsväsendet eller åklagarväsendet som enligt lag ska utföras skyndsamt samt verkställigheten i anslutning till dem,

12) utförandet av underhålls- eller serviceuppgifter eller värdetransporter som är nödvändiga för att trygga en fungerande digital betalningsrörelse eller tillgången till kontanter,

13) funktionsdugligheten för sådana säkerhetsnät, radaranläggningar och andra elektroniska övervakningssystem, identifieringstjänster eller andra informations- och kommunikationstekniska tjänster eller informationssystem som är nödvändiga för verksamheten hos polisen, försvarsmakten, Gränsbevakningsväsendet, räddningsväsendet, sjöräddningstjänsten, Nödcentralsverket eller andra myndigheter som ansvarar för säkerheten i samhället eller för annat arbete som avses i 1—12 punkten.

En arbetskonflikt som verkställs i strid med den plikt som föreskrivs i 1 mom. är förbjuden, om inte arbetsgivaren med de medel som denne skäligen har till sitt förfogande kan undvika de följder som avses i 1 mom. När arbetsgivaren har fått kännedom om en arbetskonflikt ska arbetsgivaren utan dröjsmål försöka utreda oklarheter i anslutning till avgränsningen av arbetskonflikten eller till skyddsarbete tillsammans med arbetstagar-, tjänstemanna- eller tjänsteinnehavarföreningen.

Riksdagens svar RSV 54/2025 rd

Om arbetsgivaren bedömer att sådana medel som avses i 2 mom. inte är till förfogande, ska arbetsgivaren samt arbetstagar-, tjänstemanna- eller tjänsteinnehavarföreningen förhandla om hur de följder som avses i 1 mom. kan undvikas under arbetskonflikten. För att inleda förhandlingar ska arbetsgivaren utan dröjsmål meddela föreningen att en nödvändig funktion äventyras. Arbetsgivaren ska vid förhandlingarna ge föreningen tillräckliga uppgifter om behovet av nödvändig personal och grunderna för behovet samt om de medel som finns till förfogande för arbetsgivaren för att undvika följderna.

8 e §

Temporärt förbud mot arbetskonflikt som strider mot omsorgsplikten

Domstolen kan på ansökan av en arbetsgivare som är föremål för en arbetskonflikt vid vite temporärt förbjuda arbetstagar-, tjänstemanna- eller tjänsteinnehavarföreningen att verkställa eller fortsätta arbetskonflikten, om arbetsgivaren efter att ha försökt förhandla eller efter att ha förhandlat med arbetstagar-, tjänstemanna- eller tjänsteinnehavarföreningen om begränsning av arbetskonflikten eller skyddsarbete gör det sannolikt att

1) arbetskonflikten har sådana följder som avses i 8 d § 1 mom. och som arbetsgivaren inte med de medel som denne skäligen har till sitt förfogande kan undvika, och

2) det på grund av sakens brådskande natur är nödvändigt att ett temporärt förbud meddelas för att hindra sådana följder som avses i 1 punkten.

En ansökan får inte godkännas utan att motparten har getts tillfälle att bli hörd.

På begäran av sökanden kan domstolen vid behov genast när ansökan om temporärt förbud har blivit anhängig utan att höra motparten vid vite skjuta upp eller avbryta arbetskonflikten tills ärendet om temporärt förbud har avgjorts. Ändring i beslutet får inte sökas separat genom besvär.

Ett temporärt förbud får gälla endast sådana uppgifter och funktioner som omfattas av arbetskonflikten och vilkas skötsel enligt den utredning som lagts fram i ärendet ska anses vara nödvändig för att hindra sådana följder som avses i 8 d § 1 mom.

Ett temporärt förbud kan också meddelas innan en förbudstalan som avses i 8 f § blir anhängig.

På ansökan om, meddelande av och verkställighet av ett temporärt förbud tillämpas vad som i 7 kap. 4 § 1 mom., 5 § 1 och 3 mom., 6 § 1 och 3 mom. och 8—14 § i rättegångsbalken samt i 8 kap. 4, 9 och 12 § i utsökningsbalken (705/2007) föreskrivs om ansökan om, meddelande av och verkställighet av en säkringsåtgärd.

8 f §

Förbud mot arbetskonflikt som strider mot omsorgsplikten

Domstolen kan på talan av en arbetsgivare som är föremål för en arbetskonflikt vid vite förbjuda arbetstagar-, tjänstemanna- eller tjänsteinnehavarföreningen att verkställa eller fortsätta en arbetskonflikt som strider mot 8 d §. Ärendet ska behandlas skyndsamt i domstolen.

Ett förbud får gälla endast sådana uppgifter och funktioner som omfattas av arbetskonflikten och vilkas skötsel enligt en utredning som lagts fram i ärendet ska anses vara nödvändig för att hindra sådana följder som avses i 8 d § 1 mom.

Riksdagens svar RSV 54/2025 rd

8 g §

Avvikelse från meddelande om arbetsinställelse

Trots vad som föreskrivs i 7 § 1 mom. och 8 § 2 mom. har en arbetstagar-, tjänstemanna- eller tjänsteinnehavarförening rätt att utan samtycke av motparten framskjuta inledandet av en planerad arbetsinställelse till en senare tidpunkt, begränsa den utöver vad som anges i meddelandet om arbetsinställelse eller ställa in arbetsinställelsen, om arbetsgivaren har ansökt om temporärt förbud enligt 8 e § eller domstolen har meddelat ett sådant förbud eller om arbetsgivaren har väckt en sådan talan om förbudande av arbetskonflikt som avses i 8 f § eller domstolen med stöd av den paragrafen har förbjudit att arbetskonflikten verkställs eller fortsätts.

Arbetstagar-, tjänstemanna- eller tjänsteinnehavarföreningen ska när den framskjuter eller begränsar arbetskonflikten meddela detta till arbetsgivaren tre dygn innan arbetsinställelsen inleds. Arbetsinställelsen får i detta fall ändå inte inledas före utgången av den tidsfrist som anges i 7 § och 8 § 1 mom. I tjänsteförhållanden tillämpas dock inte den tidsfrist som anges i 7 § 2 mom.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i denna lag tillämpas efter lagens ikraftträdande på sådana arbetskonflikter som inletts eller anmälts före lagens ikraftträdande och som fortsätter eller verkställs efter lagens ikraftträdande. Efter att lagen trätt i kraft ska arbetstagar-, tjänstemanna- eller tjänsteinnehavarföreningen utan dröjsmål vidta åtgärder för att uppfylla den omsorgsplikt som fastställs i lagens 8 d §.

Lag

om ändring av 2 och 19 § i arbetstidslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i arbetstidslagen (872/2019) 2 § 3 mom. 3 punkten och 19 § som följer:

2 §

Undantag från tillämpningsområdet

Denna lag tillämpas inte på arbete för vilket det utfärdas särskilda bestämmelser om arbetstid. Denna lag tillämpas inte heller på arbetstagare som genom ett i 34 § avsett riksomfattande kollektivavtal som helhet bedömt har tillförsäkrats ett skydd som åtminstone motsvarar vilotiderna och maximiarbetstiden enligt denna lag

Riksdagens svar RSv 54/2025 rd

3) som anställd vid Gränsbevakningsväsendet eller i uppgifter som avses i lotsningslagen (561/2023).

— — — — —

19 §

Nödarbete

Arbetsgivaren får beordra arbetstagaren att utföra nödarbete, om en oförutsedd händelse har vållat avbrott i den normala driften eller medför överhängande fara för ett sådant avbrott, eller medför fara för skada på liv, hälsa, egendom eller miljö. Arbetsgivaren får dessutom beordra arbetstagaren att utföra nödarbete, om hotet för den skadepåföljd för liv, hälsa, egendom, miljö, djurs välfärd eller nationell säkerhet som orsakas av att funktionerna enligt 8 d § 1 mom. 1—10 eller 13 punkten i lagen om medling i arbetstvister och om villkor för vissa stridsåtgärder (420/1962) avbryts är så omedelbart att det inte med de medel som föreskrivs i den lagen eller några andra skäligen medel kan undvikas.

Nödarbete får utöver den ordinarie arbetstiden utföras endast i den utsträckning det är nödvändigt och högst i två veckor. Vid nödarbete får avvikelser göras från vad som föreskrivs i 8, 17 och 24—27 §. När nödarbetet avslutats ska arbetstiden dock utjämnas till högst det i 18 § föreskrivna maximiantalet timmar och arbetstagaren ska ges ersättande vilotid på det sätt som föreskrivs i 25 § 4 mom. och 28 § 2 mom.

Arbetsgivaren ska utan dröjsmål göra en skriftlig anmälan till arbetarskyddsmyndigheten om orsaken till nödarbetet och om nödarbetets omfattning och sannolika varaktighet. Arbetsgivaren ska ge den förtroendeman som företräder de arbetstagare som utför nödarbete eller, om någon sådan inte har valts, arbetarskyddsfullmäktigen eller förtroendeombudet eller någon annan företrädare för arbetstagarna tillfälle att foga sitt utlåtande till anmälan. Arbetarskyddsmyndigheten kan efter att ha prövat ärendet antingen låta saken bero vid anmälan eller vidta åtgärder för att begränsa eller stoppa nödarbetet.

Denna lag träder i kraft den

20 _____.

Helsingfors 21.5.2025

På riksdagens vägnar

talman

generalsekreterare